

Výroční zpráva o výkonu regionálních funkcí v roce 2017

Pověřená knihovna: Městská knihovna Náchod, o.p.s.

Sít' obsluhovaných knihoven a pracovníci zajišťující regionální služby

1 základní knihovna pověřená výkonem regionálních funkcí
10 základních profesionálních knihoven
59 základních neprofesionálních knihoven
11 poboček profesionálních knihoven
1 knihovna jiných sítí

Regionální služby v okrese zajišťuje 2,75 přepočteného úvazku. Z toho 1,9 úvazku metodika, 0,65 zpracování fondu a 0,2 úvazku řízení a ekonomika.

Knihovnické služby byly objednány u čtyř profesionálních knihoven s právní subjektivitou (Červený Kostelec, Jaroměř, Nové Město nad Metují a Police nad Metují). Tyto knihovny zajišťují tvorbu a distribuci výměnných souborů z prostředků dotace na regionální funkce i z prostředků přispívajících obcí a dále poradenskou a konzultační činnost pro základní knihovny provozované obcemi příslušných střediskových obvodů.

Z důvodu nezájmu zřizovatele je od konce roku 2016 pozastavena činnost Obecní knihovny Hynčice. Mezi obsluhované knihovny patří i Odborná knihovna Oblastní nemocnice Náchod, která využívá výměnné fondy.

Hodnocení jednotlivých regionálních funkcí dle standardů

1. Poradenská a konzultační činnost, metodické návštěvy

Konzultace byly podle potřeby poskytovány pracovníkům obsluhovaných knihoven i zřizovatelům těchto knihoven, týkaly se především výběru knih z výměnného fondu, statistik či dotačních programů pro knihovny. Celkem bylo poskytnuto 83 konzultací, část z nich byla vedena telefonicky či elektronicky (e-mailem).

V roce 2017 bylo uskutečněno 249 metodických návštěv, které se týkaly především rozvozu výměnného fondu, aktualizace a revize fondu neprofesionálních knihoven, zaučení nových neprofesionálních knihovníků a kontroly běžné činnosti těchto knihoven.

2. Plány, rozbor, statistika knihovnických činností

Všem profesionálním i neprofesionálním knihovnám byla poskytnuta pomoc při sestavování statistických výkazů. Statistické údaje byly porovnány se standardem VKIS a výsledky byly prezentovány profesionálním knihovnám na poradě 5. 4. 2017. Podle výsledků statistik byl sestaven a na webových stránkách *proknihovny.mknachod.cz* prezentován žebříček nejlepších profesionálních a neprofesionálních knihoven regionu.

3. Vzdělávání knihovníků, semináře a porady

Uskutečnily se celkem 2 porady profesionálních knihoven (5. 4. a 19. 12.). Hlavními tématy bylo statistické vykazování, aktuální informace z oboru, vzdělávání knihovníků, ochrana osobních údajů. Dále proběhlo ve střediskových obvodech 9 porad knihovníků neprofesionálních knihoven (středisko Náchod 14. 12., středisko Jaroměř 7. 3. a 10. 10., středisko Nové Město nad Metují 8. 3. a 4. 10.,

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové

středisko Červený Kostelec 8. 3. a 4. 10., středisko Police nad Metují 3. 5. a 12. 12.). Hlavními tématy porad bylo statistické vykazování, aktuální dění v oboru, dotační programy pro knihovny, práce se čtenáři, knižní novinky, automatizované knihovní systémy.

Pro pracovníky profesionálních i neprofesionálních knihoven uspořádala Městská knihovna v Náchodě semináře a kurzy:

24. 2.	Jde to i jinak – Burza nápadů (vzájemně inspirační setkání knihovníků, host: Mgr. Kateřina Pechová z MK Dobříš)	16 účastníků	4 hodiny
17. 5.	Kurz tvorby efektivních grafů (práce s online nástroji Canva a Infogram)	6 účastníků	4 hodiny
7. 6.	Exkurze na digitalizační pracoviště SVK HK	17 účastníků	6 hodin
12. 6.			
27. 6.			
19. 10.	Centrální portál knihoven (lektorka Mgr. Hana Hornychová, SVK HK)	9 účastníků	4 hodiny

Nabízeného vzdělávání se účastnili jak pracovníci knihoven z okresu Náchod, tak i pracovníci knihoven z jiných regionů (Trutnov, Rychnov nad Kněžnou).

Všem neprofesionálním knihovnám byly v průběhu roku rozeslány 4 zásilky obsahující dopisy informující o aktuálním dění v oboru, Knihovnicko-informační zpravodaje U nás a další knihovnické materiály.

Městská knihovna Náchod spravuje a pravidelně aktualizuje oddíl pro knihovny na svých webových stránkách (*proknihovny.mknachod.cz*). Jsou zde zveřejňovány aktuální informace z oboru, materiály pro práci v knihovnách, zápisy z porad, informace pro zřizovatele apod. Jsou zde také základní informace o všech knihovnách v regionu Náchod.

4. Tvorba výměnných knihovních fondů, jejich cirkulace a distribuce

Roční přírůstek výměnného fondu za rok 2017 je 3 961 knihovních jednotek (z toho je 155 darů), úbytek je 1 141 knihovních jednotek. Na tvorbě výměnných fondů se podílejí i obce, které pro své obecní knihovny využívají služeb střediskových knihoven na základě smluv. Na nákup výměnného fondu přispělo 51 zřizovatelů neprofesionálních knihoven částkou 339 002 Kč.

Aktualizace výměnného fondu probíhá průběžně podle potřeby.

Distribuci souborů zajišťuje pověřená knihovna a knihovny, které mají svůj střediskový obvod.

Knihovníci obecních knihoven si většinou vybírají knihy z výměnného fondu častěji a po menších dávkách, protože si je odvázejí v taškách. Rozvoz větších souborů zajišťují knihovny autem.

V roce 2017 bylo do 59 obsluhovaných knihoven expedováno 183 souborů se 11 097 svazky.

Obsluhované knihovny měly k dispozici ještě dalších 1 045 souborů se 62 727 svazky z minulých let.

Z celkového počtu 85 253 svazků výměnného fondu bylo v neprofesionálních knihovnách umístěno a využíváno více než 87 % tohoto fondu.

5. Pomoc při revizi a aktualizaci knihovních fondů

Celkem bylo revidováno 7 571 knihovních jednotek a to v 11 knihovnách (v obcích Dolsko, Heřmánkovice, Jetřichov, Kramolna, Křinice, Martínkovice, Příbyslav, Slavětín, Slavoňov, Studnice a Vršovka).

V Městské knihovně v Broumově proběhla po změně vedení knihovny rozsáhlejší aktualizace knihovního fondu. Aktualizace dále proběhla v neprofesionálních knihovnách v Dolní Radechové a v Novém Hrádku.

6. Nákup, zpracování a distribuce knihovního fondu z prostředků provozovatele

Knihovny nakupují z prostředků obecních úřadů pouze knihy do výměnných fondů.

7. Servis automatizovaného knihovního systému

V souvislosti s budováním regionálního systému byl ve spolupráci s firmou EŠKOM poskytnut servis knihovnám Velichovky, Vlkov a Rychnověk. Nastavení automatizovaného knihovního systému proběhlo i v knihovně v Bohuslavicích nad Metují.

3. Úkoly vyplývající ze smluv o přenesení regionálních funkcí stanovené krajskou knihovnou pro pověřené knihovny v roce 2017

A) Úkoly trvalé

1. Systém podpory RF formou dotací a darů od zřizovatelů obsluhovaných knihoven

Zřizovatelé neprofesionálních knihoven se na základě smluv se střediskovými knihovnami podílejí na financování nákupu výměnného fondu. V roce 2017 přispělo na nákup výměnného fondu 51 zřizovatelů neprofesionálních knihoven regionu celkovou částkou 339 002 Kč. Předběžně byla sjednána i podpora pro rok 2018.

2. Zapojení knihoven do regionální propagační kampaně (Digitalizace v knihovnách)

Obsluhované knihovny byly s propagační kampaní seznámeny při poradách knihovníků. V souvislosti s kampaní byly uspořádány 3 exkurze na digitalizační pracoviště SVK HK, exkurzí se zúčastnilo celkem 17 knihovníků. Knihovny byly upozorněny na možnost nechat si digitalizovat cenné či ojedinělé regionální dokumenty.

3. Weby knihoven (budování webu Pro knihovny, pomoc při práci s weby obsluhovaných knihoven)

Městská knihovna Náchod spravuje a pravidelně aktualizuje oddíl pro knihovny na svých webových stránkách (proknihovny.mknachod.cz). Jsou zde zveřejňovány aktuální informace z oboru, materiály pro práci v knihovnách, zápisy z porad, informace pro zřizovatele apod. Součástí je i adresář knihoven regionu Náchod.

V rámci regionálních funkcí pomáhají střediskové knihovny svým základním neprofesionálním knihovnám se zakládáním a správou webových stránek.

4. Průzkumy spokojenosti uživatelů

Problematika průzkumů spokojenosti uživatelů byla zmíněna při poradách knihovníků. V roce 2017 neproběhl průzkum spokojenosti uživatelů v žádné knihovně.

5. Revize a aktualizace výměnného fondu

Výměnný fond je aktualizován průběžně podle potřeby. Revize probíhá průběžně po částech, v roce 2017 byl revidován výměnný fond ve středisku Jaroměř.

6. Soutěž Vesnice roku

Komisi soutěže Vesnice roku byly poskytnuty informace o přihlášených knihovnách. Jednalo se o knihovny v obcích Křinice, Nahořany, Nový Hrádek a Žďár nad Metují. Zúčastněným knihovnám byla poskytnuta metodická i praktická pomoc při přípravě na soutěž.

Městys Nový Hrádek získal v soutěži Vesnice roku ocenění hejtmana za vzorné vedení obecních kronik a za moderní knihovnické a informační služby. Knihovna městyse tím postoupila do celostátní soutěže Knihovna roku 2017, kde převzala diplom oceňující práci s dětmi.

B) Úkoly pro rok 2017

1. Aktualizace záznamů v Centrálním adresáři knihoven

Aktualizaci záznamů si profesionální knihovny zajišťují samy podle aktuálních změn, nejméně však 1x ročně. Aktualizaci záznamů neprofesionálních knihoven zajišťuje knihovna pověřená regionální funkcí podle aktuálních změn, nejméně však 1x za rok.

2. Oceňování knihoven a knihovníků

Pro udělení titulu Knihovník roku 2017 byla v kategorii knihovnice/knihovník malé veřejné knihovny nominována paní Jiřina Bittnerová z Knihovny Jaroslava City ve Vysokově.

V kategorii knihovnice/knihovník veřejné knihovny byl nominován PhDr. Jan Meier, bývalý vedoucí Městské knihovny v Broumově.

3. Katalogizační pravidla RDA (v profesionálních knihovnách)

Problematika katalogizačních pravidel RDA byla zmíněna při poradách profesionálních knihovníků. Knihovny zasílající katalogizační záznamy do souborného katalogu již katalogizují podle pravidel RDA, ostatní se průběžně přidávají v souvislosti s přechodem na vyšší verze automatizovaných knihovních systémů.

4. Aktualizace knihovních fondů (Standard pro dobrý fond)

Problematika aktualizace knihovních fondů s přihlédnutím ke Standardu pro dobrý knihovní fond byla zmíněna při poradách profesionálních i neprofesionálních knihovníků. Všechny obsluhované knihovny obdržely nejméně jeden výtisk Standardu pro dobrý fond a doporučení zaměřit se na hodnocení obratu a stupně aktivace knihovního fondu.

5. Informace o celostátních koncepcích a Centrálním portálu knihoven

Informace o celostátních koncepcích byly zmíněny při poradách knihovníků. V říjnu 2017 byl v Městské knihovně v Náchodě uspořádán praktický seminář k Centrálnímu portálu knihoven s lektorkou Mgr. Hanou Hornychovou z SVK HK.

6. Účast v Průzkumu věkové, vzdělanostní a mzdové struktury

Všechny obsluhované knihovny byly požádány o vyplnění dotazníku k průzkumu věkové, vzdělanostní a mzdové struktury. Do průzkumu se zapojilo 7 profesionálních knihoven regionu.

Finanční zajištění regionálních funkcí

Na výkon regionálních funkcí bylo knihovně přiděleno o 323 000 Kč více než v roce předchozím. Z celkové částky 1 791 000 Kč bylo 41 % použito na mzdové náklady a 12 % na nákup knihovnických služeb u čtyř profesionálních knihoven s právní subjektivitou (Červený Kostelec, Jaroměř, Nové Město nad Metují a Police nad Metují).

Na nákup výměnného fondu bylo z dotace na výkon regionálních funkcí použito 421 067 Kč, což je více než 23 % z celkové částky dotace. Na nákup výměnného fondu přispělo 51 zřizovatelů neprofesionálních knihoven částkou 339 002 Kč. Některé obce vydávají značné částky na nákup literatury do fondu vlastní knihovny a služeb výměnných souborů využívají minimálně (Adršpach, Hoříčky, Chvalkovice, Stárkov). Tyto obce na nákup výměnného fondu nepřispívají.

V roce 2017 byla v dotačním programu Ministerstva kultury VISK 3 získána dotace na nákup mobilní počítačové učebny určené pro vzdělávání knihovníků (6 notebooků s programovým vybavením a příslušenstvím). Celkové náklady projektu byly 95 000 Kč, z toho 65 000 Kč bylo hrazeno ze získané dotace a 30 000 Kč bylo hrazeno z dotace na regionální funkce.

Závěr

Regionální služby jsou jasným přínosem v podpoře veřejných knihoven. Díky finančnímu příspěvku na regionální funkce je možné všestranně rozvíjet knihovnickou činnost.

Silnou stránkou jsou cíleně budované knihovní fondy pro využití v obecních knihovnách, přístupnost internetu v obcích, konzultační a poradenská činnost pracovníků regionálních služeb. Slabou stránkou je dopravní obslužnost a časové možnosti knihovníků obecních knihoven ve využití nabídek vzdělávání. Věková struktura knihovníků obecních knihoven někdy neumožňuje přijímání nových forem práce v takové míře, jak bychom si přáli (využívání PC, práce s e-mailem). Avšak bez příspěvku na regionální funkce by stagnovala činnost knihoven i tam, kde mají zástupci obce i čtenáři o knihovnu zájem. Velmi důležitou součástí je i finanční podpora zřizovatelů neprofesionálních knihoven, díky jejichž příspěvkům je možné nabídnout čtenářům neprofesionálních knihoven větší a širší nabídku titulů ve výměnném fondu.

Střediskový systém péče o neprofesionální knihovny má v regionu Náchod dlouholetou tradici. Tento systém se ukazuje být výhodným díky geografické blízkosti malých knihoven ke střediskům, dlouhodobému budování vztahů a vazeb s knihovníky i zřizovateli a v neposlední řadě i díky možnosti zaměření většího úsilí metodika na menší počet knihoven.

V roce 2018 se metodické oddělení zaměří především na problematiku ochrany osobních údajů v knihovnách, aktualizaci fondů knihoven dle doporučení Standardu pro dobrý knihovní fond a zapojování neprofesionálních knihoven do regionálního knihovního systému.

Přílohy: Výkaz výkonů a financování regionálních funkcí za rok 2017

Zprávu sestavil: Bc. Klára Havlová

Dne: 15. 1. 2018